

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสำนวนไทยที่มีคำว่า “ห้าว” กับสำนวนจีนที่มีความหมายตรงกันโดยรวมสำนวนไทยที่มีคำว่า “ห้าว” จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2545) และหนังสือสำนวนไทยของขุนวิจิตรมาตรา (2541) 46 สำนวน และสำนวนจีนจากพจนานุกรมสำนวนจีนของ 王剑引 (1985) จำนวน 47 สำนวน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน

ผลการศึกษาพบว่า สำนวนไทยที่มีคำว่า “ห้าว” และมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนจีนสามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือสำนวนไทยที่มีคำว่า “ห้าว” ซึ่งมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนจีนที่มีคำว่า “ห้าว” (tóu หรือ shǒu) มีจำนวนทั้งสิ้น 14 สำนวน สำนวนไทยที่มีคำว่า “ห้าว” ซึ่งมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนจีนที่ใช้เป็นคำบอกอวัยวะอื่นมีทั้งหมด 7 สำนวน สำนวนไทยที่มีคำว่า “ห้าว” ซึ่งมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนจีนที่ไม่มีการใช้คำบอกอวัยวะใด ๆ ในตัวสำนวน มี 26 สำนวน

สำหรับการศึกษาภาพสะท้อนจากตัวสำนวนไทยและสำนวนจีน พบว่า สำนวนไทยและสำนวนจีนที่นำมาศึกษาสะท้อนภาพภูมิประเทศและชีวิตความเป็นอยู่ สัตว์ ที่อยู่อาศัย การกิน การดื่มและทักษะเกี่ยวกับสิริষะ ส่วนภาพสะท้อนจากความหมายของสำนวน พบว่า สะท้อนทักษะเกี่ยวกับครอบครัวและญาติพี่น้อง ทักษะเกี่ยวกับอาวุธ ผู้ใหญ่กับผู้น้อย ครูกับศิษย์ ทักษะเกี่ยวกับอำนาจศักดิ์ ทักษะเกี่ยวกับคนเกลียดชังและคนโกง ทักษะเกี่ยวกับความซื่อสัตย์และความไม่ซื่อสัตย์ ทักษะเกี่ยวกับสุขภาพอ่อนโยนและความก้าวร้าว ทักษะเกี่ยวกับความรอบคอบถี่ถ้วนและความรีบร้อน ทักษะเกี่ยวกับความกตัญญูและความอกตัญญู และอื่น ๆ

อภิปรายผล

จากการศึกษาสำนวนไทยที่มีคำว่า “ห้าว” กับสำนวนจีนที่มีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกันพบว่า คำว่า “ห้าว” ที่ปรากฏในสำนวนไทยและสำนวนจีน ที่ไม่ได้หมายถึงสิริษะของมนุษย์นั้น ต่างก็มีความหมายที่เชื่อมโยงกับสิริษะของมนุษย์ เป็นคำที่มาจากความหมายขยายของคำว่า “ห้าว” ซึ่งหมายถึงสิริษะของมนุษย์ มีความหมายภาพรวมที่หมายถึง ที่ส่วนบนสุด ข้างหน้าสุด (จิราภรณ์ ภักธราภานุภัทร, 2544, หน้า 147) การใช้ความหมายเปรียบของคำและการขยาย

ความหมายของคำ แสดงให้เห็นภูมิปัญญาของประชาชนชาวไทยและประชาชนชาวจีนว่า ทั้งสองชนชาติเป็นคนที่ช่างสังเกต สามารถนำสิ่งที่ใกล้ตัวมาสร้างเป็นภาษาที่มีชั้นเชิงขึ้นมา นอกจากนี้แล้วยังเห็นได้ว่า “หั่ว” มีความสำคัญทั้งกับคนไทยและคนจีน เพราะเป็นส่วนที่ถือว่าควรให้ความเคารพ ไม่ควรล่วงเกิน

ส่วนสำนวนไทยที่มีคำว่า “หั่ว” ซึ่งมีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนจีนที่ใช้เป็นคำบอกอวัยวะอื่น การใช้คำบอกอวัยวะที่แตกต่างกัน เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ความรู้สึกที่แตกต่างกัน เช่น สำนวนไทยว่า หั่วแหลม สำนวนจีนว่า หั่วไว และผ่านตากี่ท้องได้ สามสำนวนนี้มีความหมายที่ตรงกัน แต่การใช้คำบอกอวัยวะในสำนวนจีนก็มีความแตกต่างกัน คือ สำนวนจีนใช้ “ตา” เพราะพื้นฐานการเรียนรู้ ความคิด ประสบการณ์ของคนไทยและคนจีนแตกต่างกัน คือ คนไทยถือว่า “หั่ว” เป็นอวัยวะที่สำคัญที่ใช้ในการคิด และตัดสินใจ คนใดจะฉลาดหรือไม่ ขึ้นอยู่กับหั่วสมองของผู้คนว่า สามารถจดจำได้แม่นยำเพียงไร ส่วนคนจีนก็คิดเหมือนกับคนไทยว่า “หั่ว” เป็นอวัยวะที่ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกนึกคิด แต่นอกจากนี้แล้ว คนจีนยังถือว่า “ตา” เป็นส่วนที่ช่วยให้เกิดความรู้สึกนึกคิดได้เช่นเดียวกับหั่ว เช่นสำนวนจีนว่า ผ่านตากี่ท้องได้ สำนวนนี้จะนำมาเปรียบเทียบกับคนที่ฉลาด เรียนหนังสือเก่ง อ่านครั้งเดียวก็ท้องได้ เพราะสมัยก่อน คนจีนที่เรียนเก่ง จะเป็นคนที่ท่องหนังสือเก่ง เมื่อท่องอ่านหนังสือก็จะใช้ตา คนจีนจึงมีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับตา พื้นฐานการเรียนรู้ ความคิดและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน จึงทำให้การนำคำบอกอวัยวะที่แตกต่างกันมาใช้ในสำนวน

สำหรับสำนวนไทยที่มีคำว่า “หั่ว” แต่สำนวนจีนไม่ปรากฏคำว่า “หั่ว” หรือคำบอกถึงอวัยวะอื่นใด ความแตกต่างนี้เกิดจากไทยและจีนมีความแตกต่างบางประการทางด้านวัฒนธรรม ภูมิประเทศ สิ่งแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ (ฉินหยงหลิน, 2526) ความเชื่อ และค่านิยมของสังคมจีนกับสังคมไทยที่ต่างกันย่อมทำให้การใช้คำเปรียบแตกต่างกันด้วย เช่น สำนวนไทยว่า หั่วไขนกรอบ คนไทยใช้การแสดงไขนเป็นคำเปรียบ เพราะไขนเป็นการแสดงที่ผู้แสดงต้องสวมศิระของตัวละครต่าง ๆ แล้วแสดงไปตามบทบาทนั้น ๆ แต่สำนวนจีนที่มีความหมายเหมือนกัน ไขนกับไขนไก่ เป็นคำเปรียบ เพราะสัตว์ทั้งสองนี้มีลักษณะใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ในด้านความหมาย สำนวนไทยและสำนวนจีนชุดนี้ มีทั้งความหมายเกี่ยวกับด้านการสั่งสอน เช่น กิ่งก้อยหั่วแม่มือ ด้านชีวิตความเป็นอยู่ เช่น หั่วไขนกรอบ และการกล่าวถึงอุปนิสัยหรือพฤติกรรมต่าง ๆ และบุคลิกภาพของคนในสังคม เช่น เมาทัวร์น้ำ แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งสำนวนไทยและสำนวนจีนต่างก็เกิดจากประสบการณ์ชีวิตและเป็นข้อสรุปทางภูมิปัญญาของทั้งชาวไทยและชาวจีน ถือได้ว่าเป็นมรดกของภาษาทางวัฒนธรรมทั้งประเทศจีนและประเทศไทย (崔, 1997, 第. 194 页)

ในด้านภาพสะท้อนจากตัวสำนวนไทยและสำนวนจีนสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยกับประเทศจีนมีภูมิประเทศ สัตว์ ที่อยู่อาศัย อาหารการกินและทัศนะเกี่ยวกับสำนวนที่มีคำว่า “หัว” ที่คล้ายคลึงกันจะมากกว่าแตกต่างกัน เพราะประเทศไทยกับประเทศจีนต่างก็อยู่ในทวีปเอเชียและเป็นสังคมเกษตรกรรมเช่นเดียวกัน

จากการศึกษาสำนวนไทยและสำนวนจีนที่มีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกัน ทางด้านความหมายของสำนวนสะท้อนให้เห็นว่า ทัศนคติและค่านิยมของคนไทยและคนจีนในการดำรงชีวิตมีความคล้ายคลึงกัน อาจสืบเนื่องมาจากทั้งคนไทยและคนจีนต่างก็เป็นคนเอเชียและนับถือศาสนาพุทธ จึงมีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน เช่น การให้ความเคารพยกย่องผู้ใหญ่ ครูบาอาจารย์ ตามลักษณะทั่วไปของวัฒนธรรมเอเชีย นอกจากนี้ การนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งมีหลักคำสอนประการหนึ่งว่า คนเราควรมีความซื่อสัตย์ มีความกตัญญู รู้จักตอบแทนบุญคุณ จึงทำให้ค่านิยมลักษณะนี้ปรากฏอยู่ในวัฒนธรรมของไทยและจีน ประกอบกับคนจีนได้รับอิทธิพลจากลัทธิขงจื๊อ ซึ่งเน้นค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูและความซื่อสัตย์ ทำให้คนจีนได้รับการปลูกฝังค่านิยมทั้งสองด้านนี้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยและการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสำนวนไทยและสำนวนจีนนั้น ทำให้ผู้วิจัยสังเกตว่า ยังมีแง่มุมอื่นเกี่ยวกับสำนวนไทยและสำนวนจีนที่สามารถนำไปศึกษาต่อไปได้

1. ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะรูปแบบของสำนวนไทยและสำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะ “หัว”
 2. ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนไทยและสำนวนจีนที่มีคำบอกอวัยวะอื่น ๆ เช่น ปาก มือ เท้า เป็นต้น
 3. ศึกษาเปรียบเทียบความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทยและภาษาจีน